

ZAŁĄCZNIK NR 1

Podstawy prawne dotyczące regulacji ruchu motorowodnego oraz ochrony przyrody na Jeziorze Mucharskim

Niniejszy załącznik przedstawia najważniejsze przepisy dotyczące kompetencji Rady Powiatu do ograniczenia ruchu jednostek pływających oraz obowiązków władz publicznych w zakresie ochrony środowiska i przyrody.

1. Kompetencja Rady Powiatu – warunki akustyczne

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska

Art. 116 ust. 1:

„Rada powiatu, w drodze uchwały [...] ograniczy lub zakaze używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów [...] jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.”

Przepis wskazuje Radę Powiatu jako organ właściwy do wprowadzania takich ograniczeń. Ustawodawca posługuje się pojęciem „odpowiednich warunków akustycznych”. Art. 116 POŚ nie uzależnia kompetencji Rady Powiatu od wykazania przekroczenia określonego w tym przepisie liczbowego progu hałasu.

Istotnym punktem odniesienia jest wyrok WSA w Gliwicach z 12 listopada 2020 r., II SA/GI 1156/20, dotyczący ograniczeń na zbiornikach Tresna i Porąbka. W tej sprawie brak wcześniejszych badań akustycznych nie został uznany za przeszkodę uniemożliwiającą obowiązywanie regulacji. Pomiaru mogą więc stanowić ważny element materiału służącego ocenie sytuacji, lecz nie należy przedstawiać ich jako warunku, który w każdym przypadku musi poprzedzać działanie na podstawie art. 116 POŚ.

W tym kontekście zasadne jest wskazanie, do jakich konkretnie norm i na jakiej podstawie prawnej odnosiła się publiczna wypowiedź Starosty Wadowickiego dotycząca wyników pomiarów nad Jeziorem Mucharskim.

GreenE2 postuluje publiczne udostępnienie raportu z pomiarów nad Jeziorem Mucharskim wraz z metodologią i informacją o warunkach prowadzenia badań, tak aby wyniki mogły zostać poddane niezależnej ocenie.

2. Obowiązki Powiatu i gmin

Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym – art. 4 ust. 1 pkt 13:

Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie „ochrony środowiska i przyrody”.

Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – art. 7 ust. 1 pkt 1:

Zadania własne gminy obejmują sprawy „ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej”.

Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – art. 4 ust. 1:

„Obowiązkiem organów administracji publicznej [...] jest dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym.”

Art. 4 ust. 2:

„Organy administracji publicznej są obowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody.”

Są to obowiązki odrębne od szczególnej kompetencji Rady Powiatu wynikającej z art. 116 POŚ.

3. Udokumentowane gatunki chronione

Znaczenie ma również rozporządzenie Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2380).

Na Jeziorze Mucharskim udokumentowano co najmniej pięć miejsc występowania żeremi lub innych jednoznacznych śladów aktywności bobra europejskiego (*Castor fiber*), gatunku objętego ochroną częściową, wraz z lokalizacją tych miejsc.

Udokumentowano również występowanie nurogęsi (*Mergus merganser*), objętej ochroną ścisłą. Ptaki obserwowane są stosunkowo licznie, także w rejonach intensywnego ruchu skuterów wodnych i łodzi motorowych oraz startów i lądowań helikoptera. Operacje helikoptera nie są objęte kompetencją Rady Powiatu wynikającą z art. 116 POŚ; ich ewentualne oddziaływanie na gatunki chronione należy rozpatrywać odrębnie, na gruncie właściwych przepisów ochrony przyrody.

4. Ochrona siedlisk, żerowisk i schronień

§ 6 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia przewiduje zakaz:

„niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania”.

§ 6 ust. 1 pkt 8 obejmuje zakaz:

„niszczenia, usuwania lub uszkodzania [...] nor, legowisk, żeremi, tam [...] lub innych schronień”.

§ 6 ust. 2 i 3 przewiduje również, w określonym dla poszczególnych gatunków zakresie, ochronę przed umyślnym płoszeniem lub niepokojeniem:

§ 6 ust. 2: w stosunku do dziko występujących zwierząt oznaczonych symbolem (1) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia. Do tej kategorii należy m.in. bóbr europejski.

§ 6 ust. 3: w stosunku do dziko występujących zwierząt oznaczonych symbolem (2) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych oraz w miejscach żerowania zgrupowań

ptaków migrujących lub zimujących. Do tej kategorii należą m.in. nurogęś, zimorodek i bielik.

Udokumentowane występowanie gatunków chronionych nie oznacza automatycznie, że ruch motorowodny lub operacje helikoptera naruszają prawo. Uzasadnia jednak pytanie, czy wpływ tych aktywności na chronione zwierzęta, ich miejsca rozrodu, odpoczynku i żerowania został odpowiednio zbadany.

5. Wnioski

Przyszłości Jeziora Mucharskiego nie należy rozstrzygać wyłącznie na podstawie wyników pomiarów akustycznych.

Art. 116 POŚ stanowi szczególną podstawę prawną ewentualnych ograniczeń lub zakazów dotyczących używania jednostek pływających ze względu na konieczność zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych. Równolegle istnieją odrębne ustawowe zadania i obowiązki władz publicznych dotyczące ochrony środowiska i przyrody oraz przepisy ochrony gatunkowej.

Dlatego proces decyzyjny powinien porównywać różne modele użytkowania akwenu i ich długoterminowe skutki dla warunków akustycznych, bezpieczeństwa, ochrony przyrody, mieszkańców, turystyki, inwestycji i lokalnej gospodarki. Status quo również jest jednym z możliwych wariantów i powinno podlegać takiej samej ocenie jak propozycje nowych regulacji.

Projektując ewentualne ograniczenia, należy również uwzględnić ich praktyczną egzekwowalność – zasady powinny być jednoznaczne, czytelnie oznakowane i możliwe do skutecznego kontrolowania przy realnie dostępnych zasobach służb.

Celem powinno być znalezienie rozwiązania pozwalającego pogodzić rekreację motorowodną z innymi sposobami korzystania z jeziora oraz z obowiązkami dotyczącymi ochrony środowiska i przyrody.

Podstawowe źródła prawne: art. 116 ustawy – Prawo ochrony środowiska; art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym; art. 7 ustawy o samorządzie gminnym; art. 4 ustawy o ochronie przyrody; § 6 rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2380); wyrok WSA w Gliwicach z 12 listopada 2020 r., II SA/GI 1156/20.